

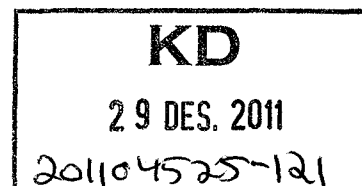

SEKSJON FOR INNTAK OG RÅDGIVNING
Saksbehandler: Jan Helge Skaar

Vår dato
21.12.2011
Deres dato

Vår referanse
11/06747-1 : ---, A00, &13
Deres referanse

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

HØRINGSNOTAT OM FORSLAG TIL ENDRING I OPPLÆRINGSLOVA OG PRIVATSKOLELOVA – NASJONALE BESTEMMELSER OM LÆRERTETTHET I GRUNNSKOLEN M.M. (K/D).

Uttalelse fra Vest Agder Fylkeskommune, Utdanningsavdelingen.

Selv om skoleeier er for at elever i grunnskolen og videregående skole som har et annet morsmål enn norsk (og samisk) skal få lov hjemlet rett til særskilt språkopplæring til de har tilstrekkelige kunnskaper til å følge den vanlige opplæringen, bes Kunnskapsdepartementet om å ikke konkludere ut fra innspillene som vil komme i saken, men i stedet sende en ny og bredere høring om temaet på et senere tidspunkt.

En vesentlig årsak til ønsket om utsettelse er at høringen om innføringstilbud er så godt gjemt i en annen høring at mange berørte parter ikke er klar over at den finner sted i det hele tatt. Når man kaller den *Høringsnotat om forslag til endringer i opplæringslova og privatskolelova-nasjonale bestemmelser om lærertetthet i grunnskolen m.m.*, er det vanskelig å forstå at den også tar for seg innføringstilbud innenfor videregående opplæring, og mange som bare arbeider på fylkesnivå har tenkt at høringen ikke angår dem.

Et annet sentralt problem er at høringen er for snever. Som det står så mente Østberg-utvalget at "det er nødvendig med tydeligere retningslinjer for hvordan opplæringen for nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne organiseres, og de anbefalte at det skulle "gis føringer gjennom regelverket". Slike føringer gir høringsutkastet, i alle fall tilsynelatende, i liten grad, og det blir sagt at "Behov for ytterligere nasjonale føringer når det gjelder innhold i og organisering av særskilte innføringstilbud vil, som varslet i meldingen, bli vurdert særskilt på et senere tidspunkt". Går man nærmere inn på høringsforslaget vil man nemlig oppdage at det inneholder klare forslag på noen områder mens det er svært ullent på andre. Østbergutvalget etterlyste ei tydeliggjøring av retningslinjene for hvordan opplæringen av nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne organiseres. Utvalgets rapport burde vært behandlet samlet, dette blir for fragmentert.

Høringsutkastet skiller heller ikke mellom grunnskole og videregående opplæring selv om elever i ulike alder har svært ulike behov. Et godt eksempel på uheldig generalisering er tanken om at det er kun i særskilte tilfeller eleven skal kunne gå i innføringstilbud ut over ett år, og at innføringstilbudet maksimalt kan vare inntil halvannet år når det foreligger særskilte grunner. Det er riktig at "Elever vil lære norsk i ulikt tempo", men mer problematisk er utsagnet om at "særlig elever som har behov

Postadresse:
Postboks 517 Lund, 4605 KRISTIANSAND S
Besøksadresse:
Tordenskjoldsgate 65

Sentral E-postadresse:
postmottak@vaf.no
Internettadresse:
www.vaf.no

Folkestyre – kompetanse – samarbeid
Telefon sentralbord: 38 07 45 00
Telefon intern: 38 07 47 05
Telefaks: 38 07 45 01
Foretaksregisteret: 960 895 827

for alfabetisering vil muligens kunne ha behov for mer enn ett år i innføringstilbud”, særlig når maksimalgrensen settes til halvannet år. Jo eldre en analfabet eller en elev med mangelfull skolegang som kommer til Norge er, jo lengre innføringstilbud trenges det, og å fastsette en varighetsgrense blir derfor galt.

”Departementet mener at så lenge eleven har rett til videregående opplæring etter loven § 3-1, og takker ja til et frivillig innføringstilbud i regi av den videregående opplæringen, må eleven bruke av retten til videregående opplæring.” Fra www.vilbli.no: ” Ved søknad om utvidet rett må du legge ved en sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste. Retten til utvidet opplæring i inntil to år gjelder også for deg som har rett til opplæring i og på tegnspråk, punktskriftoptøplæring og særskilt språkopplæring” Vi ser for oss et økende byråkrati dersom eleven skal bruke av retten sin i et innføringstilbud, og ikke minst – det blir vanskeligere å motivere elevene til å ta imot tilbud om innføringsklasse. Vi stiller oss i utgangspunktet negative til at innføringsforslaget skal betraktes som et vg1- tilbud, og at elevene deretter går direkte inn i vg 2. Det må være mulig å tilby frivillig innføringsklasse som et år 0 – uten at eleven har bestemt seg for linjevalg. De færreste elevene med kort botid vet dette når de starter i videregående opplæring. Eleven får også anledning til å forberede seg til å være elev på en norsk videregående skole, ved å få kjennskap til krav og holdningsmessige forventninger. På enkelte områder er som nevnt høringsdokumentet uklart, og konsekvensen av det som foreslås blir ikke vurdert. Det blir blant annet slått fast at ”det kan gjøres avvik fra læreplanverket når dette er nødvendig for å ivareta elevens behov, herunder fag og timefordelingen og kompetansemålene.” Dette er et kurant utsagn i forhold til grunnskolen, men i forhold til videregående opplæring blir saken mer komplisert. Det kan se ut som om man tenker seg elevene skal søke seg inn på et programområde, og at man deretter skal vurdere hva slags tiltak som skal gjøres. Dersom dette innebærer at man tenker seg at det skal opprettes innføringstilbud innenfor hvert programområde, er det utopisk, kanskje bortsett fra i Oslo. Det må finnes egne søkbare generelle innføringstilbud med eget inntak og egne koder, og det må gis rom for lokale variasjoner i tilbudene. Ulike modeller kan likevel med fordel skisseres i en ny høring.

Østbergutvalget inkluderer også voksne i målgruppa for opplæring for nyankomne minoritetsspråklige. I høringsdokumentet er denne gruppa helt utelatt. Også i denne gruppa er det mange analfabeter og svake språkbrukere som vil ha behov for omfattende opplæring for å kunne nyttiggjøre seg ordinær voksenopplæring, så det oppfattes som en vesentlig svakhet ved høringen at disse ikke er nevnt. Disse har da heller ikke rett på særskilt språkopplæring eller spesialundervisning, noe som ytterligere understreker behovet for et forberedende tilbud før de kan gå inn i ordinær voksenopplæring.

Dersom elever skal gå direkte fra et innføringstilbud over i Vg2, vil det bety et voldsomt tilbakeskritt. Dersom elevene i tillegg skal ha avvik fra læreplanen i innføringstilbudet, blir det et spørsmål om hvordan elevene skal kunne klare å ta igjen dette forspranget som andre elever på Vg2 har. Det kan selvfølgelig løses innefor retten til to års ekstra opplæring men uansett er dette et kompenserende tiltak når eleven har mislyktes i stedet for å bruke det viktige forebyggende prinsippet om ”tidlig innsats” som er gjort gjeldende ellers i skoleverket (St.meld.16, 2006-2007).

I en ny høring må det også problematiseres om det skal utarbeides nye inntakskrav til innføringstilbud og til ordinær videregående opplæring, og ansvarsforholdene mellom kommune og fylkeskommune må diskuteres. For nyankomne elever i aldersgruppa 16-24 er det viktig at den kommunale grunnopplæringa for voksne og den videregående skolen samhandler og mange steder i landet kan det at slik samhandling skjer til og med være en forutsetning for at det skal kunne gis et godt tilbud til eleven.

Kravet til de enkelte forvaltningsorgan, kommuner og fylkeskommuner, må tydeliggjøres, for når ressurser skal tildeles vil det alltid bli diskusjon om hvem som har ansvar for hva, og det vil skade målgruppa. Igangsetting av innføringstilbud vil, i motsetning til det departementet konkluderer med, få både økonomiske og administrative følger. Disse faktorene vil variere fra fylke til fylke, avhengig av fylkenes størrelse og befolkningstetthet og antall elever. "Dersom skoleeier velger å ha innføringstilbud, må de eventuelle ekstra kostnadene ved dette dekkes innenfor gjeldende ramme" står det i høringsutkastet, og det kan føre til at slike klasser nedprioriteres. Et godt innføringstilbud koster, men det er lønnsomt for samfunnet på sikt.

Kr.sand 08.12.2011.

Jan Helge Skaar
Rådgiver
Utdanningsavdelingen
Vest Agder Fylke